

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändring av 16 kap. 2 § lagen om aktiebolag**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagen om aktiebolag ändras så att en stämning eller annan delgivning skall kunna bli delgiven på ett giltigt sätt också i de fall då det i bolaget inte finns styrelsemedlemmar, en verkställande direktör eller andra personer som ensamma eller tillsammans med någon annan har rätt att teckna firman. En stämning skall då enligt förslaget

delges med iakttagande av stadgandena i rättegångsbalken om mellanhandsdelgivning. Enligt förslaget skall mellanhandsdelgivning kunna utnyttjas också vid annan delgivning till bolaget.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Nuläge

Enligt 16 kap. 2 § 1 mom. lagen om aktiebolag anses en stämning ha kommit till bolagets kännedom då den delgivits en styrelsemedlem, verkställande direktören eller någon annan som är berättigad att ensam eller gemensamt med någon annan teckna firman. Enligt motiveringen i regeringens proposition till riksdagen angående ändring av lagen om aktiebolag (RP 10/1983 rd) hör till de sistnämnda utom de i 8 kap. 12 § lagen om aktiebolag nämnda firmatecknarna också prokuristerna enligt prokuralagen (130/79).

Enligt 8 kap. 12 § lagen om aktiebolag företräder styrelsen bolaget och tecknar dess firma. Bolaget är skyldigt att se till att det alltid har en styrelse som är behörig att företräda bolaget. Likaså är bolaget skyldigt att se till att det alltid i bolaget finns någon som kan ta emot en stämning eller annan delgivning till bolaget. Dessa skyldigheter framgår bl.a. av de stadganden i lagen om aktiebolag som gäller tvångslikvidation.

Enligt 8 kap. 2 § lagen om aktiebolag kan en styrelsemedlem frånträda sitt uppdrag innan mandattiden utgår. Hans frånträde behöver inte godkännas av bolagsstämman eller den instans som tillsatt honom, utan det räcker med en anmälan till den som tillsatt honom.

Enligt 14 § handelsregisterlagen är bolaget skyldigt att utan dröjsmål göra anmälan till handelsregistret, om det sker en ändring i något förhållande som finns antecknat i handelsregistret. Enligt 16 § 2 mom. handelsregisterlagen får bl.a. en medlem av ett aktiebolags styrelse som har avgått från styrelsen också själv anmäla till handelsregistret att han har avgått. Detsamma gäller firmatecknarna och prokuristerna.

I lagen om aktiebolag har beaktats att det kan finnas lägen då ett aktiebolags hela styrelse har avgått. Enligt 13 kap. 4 § 1 mom. 2 punkten kan domstolen på ansökan förordna att ett aktiebolag skall träda i likvidation, om bolaget saknar en i handelsregistret införd behörig styrelse eller i lagen om aktiebolag eller i bolagsordningen förutsatt verkställande direktör. Ansökan till domstolen kan göras av registermyndigheten, styrelsen, en styrelsemedlem, verkställande direktören eller en aktieägare, men också av en borgenär eller någon annan vars rätt kan vara beroende av att bolaget har en behörig styrelse eller verkställande direktör.

Ett bolag kan sakna styrelse t.ex. då hela aktiestocken i bolaget har bytt ägare och de gamla aktieägarna har avgått från bolagets styrelse innan de nya ägarna har hunnit antingen välja ny styrelse eller anmäla denna till

handelsregistret. En sådan situation kan förekomma temporärt utan oärligt uppsåt och utan att detta skulle innebära någon direkt olägenhet för utomstående.

Å andra sidan har det under den senaste tidens dåliga ekonomiska läge i praktiken förekommit fall där man uppenbart avsiktligt har försökt undvika delgivning. Om bolagets hela styrelse har avgått och bolaget inte heller har någon verkställande direktör eller firmatecknare, kan stämningar till bolaget inte tillställas bolaget på normalt sätt, dvs. så att de delges någon av dem som nämns i 16 kap. 2 § lagen om aktiebolag. Bolaget kan trots det fortsätta med sin verksamhet och t.ex. köpa varor på kredit. Varuleverantörerna behöver inte alls vara medvetna om ägoarrangemangen eller om att bolaget fungerar utan något ansvarigt organ.

I ett sådant läge kan det vara omöjligt att delge också andra handlingar än stämningar. En bevislig delgivning krävs bl.a. då någon vill återta ett sålt föremål med stöd av ett äganderättsförbehåll. Också för att en skuld skall kunna sägas upp måste uppsägningen kunna delges gäldenären. Detsamma gäller uppsägning och realisering av en pant. Enligt 10 kap. 2 § (687/88) handelsbalken får en panthavare sälja panten och ta ut sin fordran ur köpesumman bl.a. om pantägaren sedan fordran förfallit har underrättats om att panten säljs, och fordran inte betalas. För att panten skall kunna realiserats måste således gäldenären underrättas, och en sådan underrättelse kan inte ges om man inte hittar en person som har rätt att teckna firman. Som ett ytterligare exempel på en situation där det krävs att delgivning bevisligen har skett kan nämnas 82 § lagen om bostadsaktiebolag (809/91) som gäller beslut att ta en lägenhet i bolagets besittning. Bostadsaktiebolaget skall i ett sådant fall bevisligen ge aktieägaren, dvs. i det nu aktuella fallet aktiebolaget, en skriftlig varning. På motsvarande sätt skall bostadsaktiebolaget enligt 83 § delge aktieägaren bolagsstämmans beslut inom en viss tid.

Just i dylika fall, då t.ex. borgenären redan har ett rättsskyddsmedel, men gäldenären måste anträffas för att detta skall kunna användas, är ansökan om att bolaget skall försättas i tvångslikvidation ett alltför långsamt och dyrt förfarande i proportion till situationen, eftersom det förutsätter en offentlig inställeldag. Ansökan om tvångslikvidation passar inte hel-

ler i de fall då den åtgärd som riktas mot bolaget är av sådan natur att det för sökanden är motiverat att kräva ett snabbt förfarande för att inte åtgärden skall förlora sin betydelse. Om tillsättandet av en utredningsman överklagas, kan bolaget dessutom bli utan något behörigt organ under en mycket lång tid.

I 11 kap. 11 § rättegångsbalken stadgas om mellanhandsdelgivning i de fall då den som skall stämmas är bosatt i Finland och kan antas hålla sig undan. Om denna person driver en rörelse, kan stämningen då delges den som i hans frånvaro sköter rörelsen, eller om han inte anträffas, på landet åt länsmannen eller en annan polisman på orten och i stad till polis-inrättningens kansli eller vederbörande polisstations expedition. Därtill skall stämningssmannen enligt paragrafens 2 mom. med posten tillsända svaranden meddelande under hans adress.

I praktiken har det varit oklart om denna paragraf i rättegångsbalken kan tillämpas också på aktiebolag och hur stämning skall kunna delges ett bolag som inte har styrelse, verkställande direktör eller någon annan firmatecknare antecknad i handelsregistret.

2. Föreslagna ändringar

Såsom ovan har föreslagits bör bolagets olika intressenter i alla lägen ha en möjlighet att på ett giltigt sätt få delgivning framförda till bolaget. Ett bolag eller de personer som agerat för dess räkning får inte ha någon möjlighet att undvika eller oskäligt fördröja rättsliga åtgärder mot bolaget genom att försumma sina skyldigheter enligt lagen om aktiebolag.

Därför föreslås nu att 16 kap. 2 § 1 mom. lagen om aktiebolag kompletteras på två sätt. För det första föreslås att lagrummet utsträcks att gälla inte bara delgivning av stämning utan också andra delgivningar. Ett motsvarande stadgande ingår t.ex. i 36 § 5 mom. föreningslagen (503/89), som gäller delgivning av stämning.

För att undanröja oklarheterna föreslås momentet ytterligare bli kompletterat så att om det för bolaget inte i handelsregistret finns antecknade några styrelsemedlemmar, någon verkställande direktör eller någon annan som har rätt att ensam eller tillsammans med någon annan teckna bolagets firma, skall i fråga om

delgivning av stämning och andra delgivningar till bolaget i tillämpliga delar iakttas vad som stadgas i 11 kap. 11 § rättegångsbalken.

Ett aktiebolag är enligt 14 § handelsregisterlagen skyldigt att utan dröjsmål till handelsregistret anmäla ändringar i bolagets förhållanden, som t.ex. nya styrelsemedlemmar och adressförändring. Om bolaget inte uppfyller sin skyldighet enligt lagen om aktiebolag att välja styrelse eller enligt handelsregisterlagen att anmäla ändringar, kan bolaget anses hålla sig undan på det sätt som avses i 11 kap. 11 § rättegångsbalken. Då kan en stämning eller en delgivning på giltigt sätt tillställas bolaget på det sätt som stadgas i 11 kap. 11 § rättegångsbalken.

Som ovan nämndes kan ett bolag tillfälligt sakna en styrelse också av helt förställiga skäl. Även om någon delgivning i ett sådant läge tillställs bolaget i enlighet med 11 kap. 11 § rättegångsbalken, kan detta inte anses medföra någon olägenhet för ett bolag som inte har för avsikt att agera olagligt. Till den adress som bolaget har anmält till handelsregistret skall i varje händelse skickas ett meddelande om mellanhandsdelgivningen, vilket säkerställer att bolaget får kännedom om stämningen eller delgivningen och därmed kan vidta behövliga åtgärder.

Det faktum att den adress som finns antecknad i handelsregistret är uppdiktad eller föråldrad saknar betydelse för den som sänder ett meddelande i god tro. Enligt 26 § handelsregisterlagen anses de uppgifter som antecknats i registret och vederbörligen kungjorts ha kommit till tredje mans kännedom, om det inte av omständigheterna framgår att han varken haft eller bort ha vetskap därom. Då blir kravet enligt 11 kap. 11 § 2 mom. rättegångsbalken att sända meddelande om delgivningen uppfyllt i och med att meddelandet har sänts till den adress som finns antecknad i handelsregistret, om inte t.ex. bolaget på annat sätt har anmält adressförändringen till den som saken gäller. Bolaget har själv ansvaret för att de uppgifter som anmälts till handelsregistret är riktiga.

3. Propositionens verkningar

Förslaget för inte med sig några nya skyldigheter för bolagen. Inte heller den offentliga ekonomin åsamkas extra kostnader av förslaget. Om rättsskyddsmedlen effektiveras förbät-

ras ställningen för bolagens olika intressenter, t.ex. dess avtalspartner, och får en hälsosam effekt på hela företagsverksamheten.

4. Beredningen av propositionen

Den av justitieministeriet tillsatta 1990 års aktiebolagskommission avlät sitt betänkande i november 1992 (komm.bet. 1992:32). Kommissionen föreslog bl.a. ändringar i syfte att förbättra skyddet för bolagets olika intressenter. Ett av dessa förslag gällde komplettering av 16 kap. 2 § lagen om aktiebolag. Beredningen av en totalrevidering av lagen om aktiebolag pågår vid justitieministeriet. Den nu föreslagna ändringen har dock ansetts vara så brådskande att den inte kan vänta på beredningen av ändringarna i hela lagen.

Propositionen har beretts som tjänstearbete och utlåtande om utkastet till proposition har begärts av handelsregistret, Suomen nimismiesyhdistys, Stadsfogdarnas i Finland Förening, Tingsrättsdomarna rf, Finlands stämmingsmän rf, Centralhandelskammaren, Finlands Advokatförbund, Bankföreningen i Finland, Suomen perimistoimistojen liitto ry, Företagarnas Centralförbund i Finland samt Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund. I alla utlåtanden har man understött förslaget och ansett att det bör genomföras snabbt.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Genom lagen om ändring av rättegångsbalken (1056/91) ändras bl.a. dess 11 kap. 11 §. På grund av andra ändringar i kapitlet ändras paragrafernas ordningsföljd så att den nuvarande 11 § blir 7 §. Till innehållet ändras paragrafen så att om en person på grund av de omständigheter som framkommit kan antas hålla sig undan en delgivning, kan en mellanhandsdelgivning skötas så att handlingarna överlämnas till den lokala polisen.

Den ovan nämnda lagen om ändring av rättegångsbalken träder i kraft genom en lag om ikraftträdande av de lagar som hänför sig till underrättsreformen (1417/92), enligt vilken bl.a. ändringarna i 11 kap. rättegångsbalken träder i kraft först den 1 december 1993. Eftersom den nu föreslagna ändringen i lagen om aktiebolag avses träda i kraft så snart som

möjligt, hänvisas i den nu föreslagna ändringen till 11 kap. 11 § i den nu gällande rättegångsbalken. Avsikten är att särskilda övergångsstadganden skall ges som ansluter sig till ikraftträdandet av underrätsreformen. I dem stadgas att om det i lag hänvisas till eller annars avses ett stadgande som ersätts av ett stadgande i någon av de lagar som nämns i lagen om ikraftträdande av de lagar som hänför sig till underrätsreformen, skall det nya stadgandet tillämpas i stället för det stadgande som nämns i hänvisningen. Därmed kommer hänvisningen till 11 kap. 11 § rättegångsbalken att innebära 11 kap. 7 § efter det underrätsreformen trätt i kraft. Hänvisningen till det nya

lagrummet i rättegångsbalken korrigeras senare i samband med mera omfattande ändringar i lagen om aktiebolag.

6. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 16 kap. 2 § lagen om aktiebolag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 16 kap. 2 § 1 mom. lagen den 29 september 1978 om aktiebolag (734/78), sådant det lyder i lag av den 5 augusti 1983 (687/83), som följer:

16 kap.

Särskilda stadganden

2 §

Stämning och annan delgivning anses ha kommit till bolagets kännedom då den delgivits en styrelsemedlem, verkställande direktören eller någon annan som är berättigad att ensam eller gemensamt med någon annan teckna firman. Om bolaget inte har en i handelsregist-

ret antecknad styrelsemedlem, verkställande direktör eller annan person med rätt att ensam eller gemensamt med någon annan teckna bolagets firma, skall vid delgivning till bolaget i tillämpliga delar iaktas vad som stadgas i 11 kap. 11 § rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den
19 .

Helsingfors den 30 april 1993

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Justitieminister *Hannele Pokka*

L a g**om ändring av 16 kap. 2 § lagen om aktiebolag**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 16 kap. 2 § 1 mom. lagen den 29 september 1978 om aktiebolag (734/78), sådant det lyder i lag av den 5 augusti 1983 (687/83), som följer:

16 kap.

Särskilda stadganden*Gällande lydelse*

2 §

Stämning anses ha kommit till bolagets kännedom, då den delgivits styrelsemedlem, verkställande direktören eller annan som är berättigad att ensam eller gemensamt med annan teckna firman.

Föreslagen lydelse

2 §

Stämning och annan delgivning anses ha kommit till bolagets kännedom då den delgivits en styrelsemedlem, verkställande direktören eller någon annan som är berättigad att ensam eller gemensamt med annan teckna firman. Om bolaget inte har en sådan i handelsregistret antecknad styrelsemedlem, verkställande direktör eller annan person med rätt att ensam eller gemensamt med någon annan teckna bolagets firma, skall vid delgivning till bolaget i tillämpliga delar iakttas vad som stadgas i 11 kap. 11 § rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den
19 .
